

POROTA V NAŠEM SISTEMU DRUŽBENEGA UPRAVLJANJA

Naša porota naj na sodnem sektorju ostvari tisto, kar na drugih sektorjih ostvarjajo ustrezni organi družbenega upravljanja. Očitno pa je, da gre za poseben sektor in za posebno funkcijo, pa se potemtakem mora tudi družbeno upravljanje pri izvrševanju te funkcije ostvarjati na poseben, njemu svojstven način. Naši državljani, delavci, kmetje, uslužbenci, gospodinjice in drugi sodelujejo pri izvrševanju sodne oblasti in skupaj s stalnimi sodniki sodijo v imenu družbe. Samo pri rednih sodiščih je bilo 1. 1956 49.069 sodnikov porotnikov.

Pri ugovorih, da sodniki porotniki nimajo strokovnega pravnega znanja, ki je potrebno za opravljanje sodne funkcije, se navadno pozablja, da funkcije sojenja ni mogoče razumeti samo kot uporabo prava na konkretne primere. To strokovno stran te funkcije zagotavljajo sodniki, strokovnjaki, ki tudi vodijo sojenje, sodniki porotniki pa so njihovi dragoceni sodelavci, ki jim pomagajo, da se življenjski odnos in njihove pojavnosti oblike v sodnih sporih čim bolj vsestransko ocenijo. Vnašajoč progresivna pojmovanja naše družbe in njene vsakdanje stvarnosti morajo sodniki porotniki ob popolnem sodelovanju s strokovnim aparatom najti toliko pravilnejše rešitve, ko odločajo o konkretnem ukrepu obče družbene politike, ki jo določa sodišče, ko uporabljajo zakon na konkretne sporne primere in odnose.

Potemtakem ugovor o pomanjkanju strokovne izobrazbe, ki ga nekateri poudarjajo, ne more biti odločilen, če se porotni sistem postavi tako, da se z njim zares ostvari tisto,

kar želimo z njim doseči v sistemu socialistične demokracije, zasnovane na principih družbenega upravljanja. Njihov vpliv na orientacijo in razvoj samega pravnega sistema, onemogočanje morebitnih birokratičnih teženj in drugi pozitivni vplivi, ki jih lahko imajo in jih tudi imajo takšni izvoljeni državljani naše družbe, so nedvomne prednosti naše porote. Posebej je še vprašanje vzgojne vloge, ki jo lahko opravljajo te desetine tisočev porotnikov, ki hodijo skozi sodišče in vplivajo na sodišče, hkrati pa tudi sodišče vpliva nanje, da bi potem ta pozitivni vpliv prenašali v svojo sredino.

Razumljivo je, da to ne pomeni, da naš porotni sistem nima svojih slabosti in svojih problemov. Te slabosti se pojavljajo tako pri samih porotnikih kakor pri tistih, ki sodelujejo pri njihovi izvolitvi in tistih, ki strokovno vodijo delo na sodišču — strokovnih sodnikih.

Naši porotniki se večših in ponekod ne odzivajo pozivom. Nekateri izmed njih se pre malo zanimajo za samo sojenje in njegove rezultate, pri nekaterih pa je razširjena težnja, da se vse prepusti sodnikom strokovnjakom. V tem nezanimanju, ki ponekod obstaja, so nedvomne slabosti našega porotnega sistema. Po drugi strani so slabši rezultati tudi tam, kjer ne posvečajo dovolj pozornosti izvolitvi porotnikov, to je, da za sodnike porotnike ne izvolijo takih državljanov, ki bodo to funkcijo zares tudi sprejeli in opravljali, kakor je potrebno, ali tjejer si strokovni sodniki ne prizadevajo dovolj, da bi porot-

nike bolj čvrsto povezali, bolj zainteresirali in angažirali v samem sojenju. V takih primerih najpogostejše gre za nezadostno pojmovanje same ustanove naše porote, ki niti ni zamišljena niti ne more biti postavljena kot strokovno telo in strokovni sodelavec sodišča, temveč je, prav obratno postavljena kot oblika sodelovanja širokih množic državljanov pri realiziranju te funkcije.

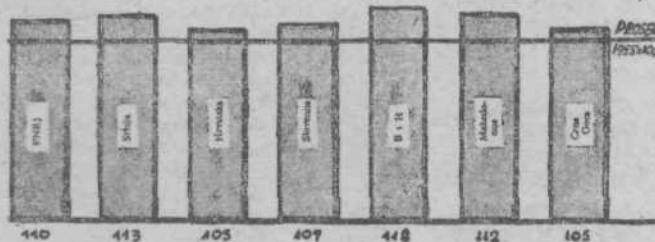
Problemi našega porotnega sistema se s stališča njegovega nadaljnjega razvoja vsekakor kažejo tudi v tem, da bo potrebno razmisliti, ali naj ta sistem razširimo (recimo tudi na vrhovna sodišča, kar bi po mojem mnenju bilo koristno), ponekod pa morda tudi zožimo (recimo z razširitvijo pristojnosti sodnika poedinca, oziroma z omejevanjem porotnega sistema samo na določene vrste kazenskih in državljanjskih sporov in podobno).

V vsakem primeru je naš današnji porotni sistem že doslej dal nedvomne rezultate in se uveljavil kot ustrezajoča oblika opravljanja sodne funkcije v pogojih graditve socialistične družbe. Toliko več bo mogel ta sistem pomeniti v pogojih nadaljnjega razvoja družbenega upravljanja, pri čemer bo morda potrebno tudi njega v čem razvijati in prilagajevati.

Kar je sedaj najbolj nujno, pa je, da s skupnimi naporji samih porotnikov, organov, ki sodelujejo pri njihovi izvolitvi in strokovnih sodnikov odpravimo ugotovljene dosedanje slabosti in pomanjkljivosti.

M.P.

INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA PO REPUBLIKAH



(Razdobje januar — november 1956 v primerjavi z razdobjem januar — november 1955)

V grafikonu so prikazani indeksi industrijske proizvodnje po ljudskih republikah v prvih 11 mesecih leta 1956 v primerjavi s prvimi 11 meseci leta 1955. Ob koncu novembra je industrijska proizvodnja v Jugoslaviji dosegla planirano povečanje 10 odstotkov, ki je bilo določeno z družbenim planom za leto 1956. Dokončni podatki še niso zbrani, cenijo pa, da bo porast večji od planiranega.

Na začetku leta je industrijska produkcija zaostajala v prvi vrsti zaradi vremenskih nepravil in zato, ker se znatno število podjetij še ni znašlo v novem položaju na tržišču, ki je nastal zaradi omejitve investicij in zaradi zakasnitve nekaterih predpisov. Obratovati so začele nove zmogljivosti, gospodarske

organizacije pa so se postopno prilagojevale položaju in bolje izkoriščale svoje zmogljivosti.

Podatki iz grafikona ne govorijo o industrijski moči posameznih republik. Iz njih je le razvidno, da je bil v Srbiji, Bosni in Hercegovini in Makedoniji v omenjenem letu dni porast proizvodnje večji kakor v jugoslovanskem povprečju.

INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA IN STEVILO ZAPOSLENEGA OSEBJA, PRIKAZANA Z INDEKSI PO VEJAH DEJAVNOSTI

(Januar-november 1956 v primerjavi z razdobjem januar-november 1955)

	Industrijska proizvodnja	Zaposleno osebje
	(v indeksih po vejah dejavnosti)	
Proizvodnja električne energije	116	110
Proizvodnja premoga	111	194
Proizvodnja nafte	110	101
Črna metalurgija	113	105
Barvasta metalurgija	112	105
Proizvodnja in predelava nekovin	108	111
Kovinska industrija	107	108
Elektroindustrija	115	115
Kemična industrija	120	117
Industrija gradbenega materiala	103	95
Lesna industrija	101	108
Proizvodnja in predelava papirja	141	117
Tekstilna industrija	104	106
Industrija usnja in obutve	112	111
Industrija gume	117	111
Zivilska industrija	111	105
Grafična industrija	117	109
Industrija tobaka	116	113